

Nr 5.

Ankom till Riksdagens Kansli den 15 febr. 1910 kl. 2 e. m.

Betänkande i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående förlängning af den mellan Sverige och Tyska riket den 8 maj 1906 afslutade handels- och sjöfartstraktaten.

Genom proposition nr 21 af den 21 januari 1910, som hänvisats till bevillningsutskottets behandling, har Kungl. Maj:t, under åberopande af propositionen bilagda utdrag af statsrådsprotokollen öfver utrikesdepartementsärenden för den 20 augusti 1909 och den 21 januari 1910 angående förlängning till den 1 december 1911 af den i Stockholm den 8 maj 1906 mellan Sverige och Tyska riket afslutade handels- och sjöfartstraktaten, äskat Riksdagens godkännande af denna förlängning.

Enligt här ofvan åberopade statsrådsprotokoll af den 20 augusti 1909 har vid ärendets föredragning inför Kungl. Maj:t herr ministern för utrikes ärendena, efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet, anfört följande:

»Den mellan Sverige och Tyskland den 8 maj 1906 afslutade handels- och sjöfartstraktat upphör att gälla med utgången af 1910. En 'stillastående' förlängning af densamma är icke i nämnda traktat, i olikhet med hvad med hänsyn till andra handelstraktater i allmänhet äger rum, förutsedd.

För att förebygga de olägenheter, som skulle blifva följderna af ett traktatlöst tillstånd efter 1910, måste antingen en ny traktat träda i kraft från och med den 1 januari 1911, eller ock, om så icke låter sig göra, den gamla traktaten förlängas på viss tid.

Bih. till Riksd. Prot. 1910. 5 Saml. 1 Afd. 4 Häft. (Nr 5).

Den svenska tulltaxa, som är afsedd att ligga till grund för blifvande underhandlingar med Tyskland om en ny handelstraktat, kan emellertid först blifva antagen af nästkommande års Riksdag, och det är uteslutet att efter nämnda förhandlingars slutförande — i lyckligaste fall under loppet af nästkommande år eller i början af 1911 — kunna framlägga kungl. proposition om en ny traktats godkännande förrän under 1911 års Riksdag. Under sådana förhållanden återstår endast att söka genom träffandet af ett aftal med Tyska riket åstadkomma en förlängning af gällande traktat, för att undvika ett traktatlöst tillstånd mellan de båda länderna, under hvilket svenska varor, som utfördes till Tyskland, skulle där drabbas af den höga tyska maximaltariffen. Det skulle äfven ur andra synpunkter vara olämpligt att nu, så kort efter tillkomsten af en direkt färjeförbindelse mellan Sverige och Tyskland, genom att låta ett traktatlöst tillstånd inträda, om äfven för kortare tid, i väsentlig mån hämma varuutbytet mellan de båda länderna.

Sedan jag underhand hört mig för, huru den kejserliga tyska regeringen ställde sig till frågan om en eventuell förlängning af traktaten, har jag nu från härvarande tyske minister fått mottaga en skrifvelse, hvaraf framgår, att tyska regeringen är benägen att ingå på en dylik förlängning. Tyska regeringen har därvid ansett, att två vägar funnes för att undvika ett traktatlöst tillstånd efter den 31 december 1910, nämligen:

antingen

1) att till den nu gällande traktaten foga en tilläggsbestämmelse, hvarigenom traktaten förblefve i gällande kraft, äfven efter den 31 december 1910 och till dess att ett år förflutit efter skedd uppsägning, dock så, att denna uppsägning från den ena eller andra sidan icke finge äga rum före den 1 januari 1911

eller,

2) att förlänga traktaten utan vidare på ett år, räknadt från den 1 januari 1911 d. v. s. till och med den 31 december 1911.

Det första alternativet skulle, enligt tyska regeringens mening, hafva den fördelen, att man därigenom under alla omständigheter förhindrade inträdandet af ett traktatlöst tillstånd, och detta särskildt för det fall, att det icke skulle lyckas att i Sverige få den nya tulltaxan till stånd under loppet af 1910 års Riksdag, och att man vidare därigenom undveke en ytterligare förlängning, hvilken äfven den skulle blifva beroende på godkännande från respektive parlament. Ifrågavarande utväg skulle dessutom icke utgöra något hinder, för att man kunde bringa trak-

taten att utlöpa den 31 december 1911, om sådant från någon af de båda parternas sida skulle synas önskvärdt.

Skulle emellertid svenska regeringen hysa betänkande mot att välja denna utväg, borde i hvarje fall en förlängning af traktaten träffas på ett år, då en kortare frist icke skulle innebära säkerhet för att förhandlingarna angående den nya traktaten kunde föras i önskvärd ro.

Tyske ministern har dessutom uttalat, att det syntes den tyska regeringen, som om det första alternativet vore att föredraga ur såväl den ena som den andra partens intresse.

Beträffande båda dessa alternativ måste emellertid desamma, oafsedt andra möjliga betänkligheter, redan af konstitutionella grunder betecknas såsom från svensk sida oantagliga. Det förhåller sig nämligen så, att den tulltaxa, som af 1910 års Riksdag eventuellt antages, och som är afsedd att ligga till grund för traktatsförhandlingarna, måste träda i kraft senast någon gång under loppet af nästföljande år, d. v. s. 1911, och kan följaktligen icke 1910 års Riksdag vid antagandet af en ny tulltaxa bestämma att densamma skall träda i kraft först med ingången af 1912 eller eventuellt ännu senare. Å andra sidan måste gifvetvis den nya traktaten träda i kraft samma dag som den nya tulltaxan, på hvilken den kommer att vara grundad.

Om ock sålunda intetdera af de från tysk sida framställda förslagen lär kunna af Eders Kungl. Maj:t godkännas, synas mig dock flera skäl föreligga för att man från svensk sida borde söka få en så lång förlängning af traktaten till stånd, som våra konstitutionella förhållanden medgifva. Man kan ju nämligen antaga, att förhandlingarna af en eller annan anledning draga ut på tiden till in på nyåret 1911, då traktaten icke skulle kunna framläggas för de respektive parlamenten förr än fram på våren. Äfven om i så fall den svenska Riksdagen blefve därmed färdig i god tid före Riksdagens afslutning, skulle det kunna hända, att det dröjde i tyska riksdagen till fram på sommaren. Och efter traktatens parlamentariska godkännande är en viss tid erforderlig för myndigheterna för traktatens behöriga publicerande o. s. v. Dessutom torde det vara i hög grad önskvärdt med hänsyn till handel och näringar att inför så djupt ingripande förändringar på det handelspolitiska området lämna icke alltför knappt tillmätt tid, innan de nya förhållandena aflösa de gamla.

Det afsedda ändamålet anser jag skulle vinnas, därest den gamla traktaten finge förblifva gällande intill utgången af november månad 1911.

Hvad formen för ett dylikt aftal angår, så synes lämpligast, att det träffas i form af utväxling af ministeriella noter.»

Enligt här ofvan jämväl återopade statsrådsprotokoll af den 21 januari 1910 har herr ministern för utrikes ärendena, efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet, anmält, att — sedan vid föredragning den 20 augusti 1909 Kungl. Maj:t dels bemyndigat honom att med tyska regeringen, under förbehåll af svenska Riksdagens godkännande, träffa aftal om förlängning af den mellan Sverige och Tyskland den 8 maj 1906 afslutade handels- och sjöfartstraktaten till och med den 30 november 1911, dels ock bestämma, att aftalet ifråga måtte ske under formen af utväxling af ministeriella noter — dylika noter, i enlighet härmed, under den 14 påföljande december, rörande förlängning af ofvannämnda traktat till den 1 december 1911 blifvit i Berlin mellan Kungl. Maj:ts minister därstädes och tyske utrikesstatssekreteraren utväxlade, hvar-efter herr ministern uppläst ifrågavarande noter, som i svensk öfversättning funnes protokollet (litt. a och b) bilagda.

De vid statsrådsprotokollet af den 21 januari 1910 fogade bilagorna äro af följande lydelse:

Bil. A.

»Berlin den 14 december 1909.

Herr minister.

Som bekant utlöper den 31 december 1910 giltighetstiden för den mellan Tyskland och Sverige den 8 maj 1906 afslutade handels- och sjöfartstraktaten.

För att vinna erforderlig tid för de underhandlingar, hvilka tyska regeringen är villig att snarast möjligt öppna i och för afslutande af en ny traktat, afsedd att ersätta den nu gällande, är tyska regeringen beredd att, under förutsättning af de tyska lagstiftande församlingarnas samtycke, förlänga traktatens af den 8 maj 1906 giltighet till den 1 december 1911.

I det jag bringar ofvanstående till eder kännedom, begagnar jag tillfället att för eder, herr minister, förnya försäkran om min utmärkta högaktning.

(undert.) *v. Schoen.*

Herr Trolle, Sveriges minister etc. etc. etc.»

Bil. B.

»Berlin den 14 december 1909.

Eders excellens.

I skrifvelse af denna dag har eders excellens behagat meddela mig, att tyska regeringen, för att vinna erforderlig tid för de underhandlingar, hvilka snarast möjligt böra öppnas i och för afslutande af en ny handels- och sjöfartstraktat mellan Sverige och Tyskland, afsedd att ersätta traktaten af den 8 maj 1906, som utlöper den 31 december 1910, är beredd att, under förutsättning af de tyska lagstiftande församlingarnas samtycke, förlänga giltigheten af sistnämnda traktat till den 1 december 1911.

I det jag i min regerings namn förklarar mig hafva erhållit del af ofvanstående, har jag äran meddela, att min regering, under förbehåll af svenska Riksdagens samtycke, likaledes är villig att förlänga giltigheten af den nu gällande handels- och sjöfartstraktaten mellan Sverige och Tyskland till den 1 december 1911.

Jag begagnar detta tillfälle att för Eder, herr statssekreterare, förnya försäkran om min utmärkta högaktning.

(undert.) *Trolle.*

Hans excellens herr baron v. Schoen, statssekreterare för Kejsarliga utrikesministeriet etc. etc. etc.»

Bevillningsutskottet, som funnit sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts proposition, hemställer alltså,

att Riksdagen ville meddela det af Kungl. Maj:t äskade godkännandet af förlängning till den 1 december 1911 af den i Stockholm den 8 maj 1906 mellan Sverige och Tyska riket afslutade handels- och sjöfartstraktaten.

Stockholm den 14 februari 1910.

På bevillningsutskottets vägnar:

H. CAVALLI.